

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

A határozat száma: Pfv.I.21.045/2019/4.

A tanács tagjai: . Harter Mária a tanács elnöke

. Varga Edit előadó bíró

. Mocsár Attila Zsolt bíró

A felpes: felpes neve
(felpes címe)

A felperes képviselője:

Ügyvédi Iroda

(ügyvédi iroda címe;

ügyintéző: dr. Kovács Loránd ügyvéd)

Az alperes: alperes neve
(alperes címe)

Az alperes képviselője:

Dr. Kisgyörgy Sándor ügyvéd

(ügyvéd címe)

A per tárgya: jelzálogból való kielégítés tűrése iránti per

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

a felpes

A másodfokú bíróság és a jogerős határozat száma:

ővárosi Törvényszék

42.Pf.640.052/2018/3.

Az elsőfokú bíróság és határozatának száma:

Budai Központi Kerületi Bíróság

21.P.22.372/2018/3.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 50.000 (Ötvenezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Ez ellen az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperes kölcsönadó és az alperes házastársa kölcsönvevő között 1998. december 30-án 1999. december 30-i lejáratú, 1999. december 12-én pedig 1999. december 31-i lejáratú kölcsönszerződések jöttek létre, melyeket a kölcsönvevő tulajdonában álló perbeli ingatlanra 2000. április 19-én bejegyzett jelzálogjog biztosított. A 2004. december 14-én kelt egyezségi megállapodás értelmében az adós a felperes irányába fennálló tartozását 4.305.420 forint összegben és annak kamataiban elismerte, vállalta a részletekben való törlesztését, vállalását azonban csak részben teljesítette.

- [2] A kölcsönvevőt a felperes kérelme alapján a Budai Központi Kerületi Bíróság által 5.Pk.52.612/2004/1. szám alatt kibocsátott és 2004. december 19-én jogerőre emelkedett fizetési meghagyás kötelezte a tartozás megfizetésére, melynek 30 napon belüli teljesítésére a felperes a 2009. november 3-án kelt levelében is felszólította őt. A kölcsönvevő 2005 januárja és 2008 februárja közötti teljesítéseit a felperes a tartozás 2002. szeptember 19-ig járó kamatára számolta el.
- [3] Az adós 2012. december 8-án elhalálozott. A felperes a 2014. február 14-én kelt levelében az alperest mint jogutódot szólította fel a tartozás megfizetésére, ám az alperes a felszólításnak nem tett eleget, ezért a felperes 2015. február 2-án az alperes ellen végrehajtást kezdeményezett. Az alperes által a Budai Központi Kerületi Bíróság előtt 12.P.23.058/2015. számon végrehajtás megszüntetése iránt indított perben a bíróság a Fővárosi Törvényszék ítéletével jogerőre emelt határozatában a követelés és a végrehajtási jog 2009. december 19-én bekövetkezett elévülését állapította meg.

A felperes keresete, az alperes védekezése

- [4] A felperes a jelen perben keresettel kérte annak megállapítását, hogy a még hátralékos 4.305.420 forint kölcsönösszeg és 2002. szeptember 20-tól járó kamatai tekintetében kielégítési joga megnyílt, melyre figyelemmel az alperest a jelzálogul lekötött ingatlanból történő kielégítés tülésére kérte kötelezni.
- [5] Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Egyebek mellett arra hivatkozott, hogy jogerős ítélet megállapítása szerint a végrehajtási jog a végrehajtandó követeléssel együtt 2009. december 19-én elévült, így a felperes az ezzel kapcsolatos igényeit már nem érvényesítheti bíróság előtt.
- [6] A felperes vitatta a követelés elévülését, álláspontja szerint az alperesi jogelődnek 2009. november 3-i, illetve az alperesnek 2014. február 14-i keltezéssel küldött fizetési felszólítások megszakították az elévülést.

Az első- és a másodfokú ítélet

- [7] Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasító ítélete indokolásában az alperes elévülési kifogását mind a jelzálogjog érvényesítése iránti igény, mind a kölcsönkövetelés tekintetében alaposnak találta. A Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (rég Ptk.) 327. § (3) bekezdése alapján rámutatott, hogy a felperes követeléséről a bíróság 2004. december 19-én jogerőre emelkedett 5.Pk.52.616/2004/1. számú fizetési meghagyást, tehát végrehajtható határozatot hozott, ezért a továbbiakban az elévülés csak végrehajtási cselekményekkel volt megszakítható, a felperes fizetési felszólításai a végrehajtást nem szakították meg. Mivel a fizetési meghagyás jogerőre emelkedését nem követte végrehajtási cselekmény, a követelés öt év elteltével, 2009. december 19-én elévült, és ez a régi Ptk. 264. § (1) bekezdése alapján a jelzálogjogból való kielégítést is kizárja.
- [8] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság helyben hagyó ítélete indokolásában rámutatott, hogy a követelés és a végrehajtási jog elévülése a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (Vht.) 57. § (1) bekezdése értelmében nem választható szét, a kölcsönkövetelés a végrehajtási joggal együtt elévült. A per tárgyát képező jelzálog a kölcsöntartozást biztosító mellékkötelezettség volt, melyre nézve a régi Ptk. 324. § (2) bekezdése és 268. § (1) bekezdése támasztja alá a kielégítési jog elévülését, ezért 2009. december 19. után a felperes a jelzálogjogára igényt már nem alapíthat.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [9] A jogerős ítélet ellen felülvizsgálattal élő felperes annak hatályon kívül helyezését és elsődlegesen a keresetnek helyt adó döntés hozatalát, másodlagosan az elsőfokú bíróság új eljárásra, új határozat hozatalára utasítását kérte. Felülvizsgálati kérelmét a régi Ptk. 327. § (3) bekezdésének, 264. § (1) bekezdésének, valamint a 324. § (2) bekezdésének megsértésére, és a Pp. 219. §-ának sérelmére alapította. A régi Ptk. 327. § (3) bekezdésével kapcsolatban hangsúlyozta, hogy a végrehajtható határozat jogi sorsa nem osztja a követelés elévülésének sorsát, utóbbi ugyanis a végrehajtandó határozathoz kapcsolódó végrehajtási jogtól függetlenül vizsgálendő. Álláspontja szerint a főkövetelés nem évült el, így a régi Ptk. 264. § (1) bekezdése alapján az azt biztosító jelzálogjog sem szűnt meg.
- [10] Hangsúlyozta, hogy az alperesi jogelőd 2008. február 4-ig önként teljesített, halála után azonban a jogutódlást megállapító végzés 2014. október 11-i jogerőre emelkedéséig az elévülés nyugodott, 2015. február 2-án az elévülési időn belül kérte az alperessel szemben a végrehajtás elrendelését. Utalt arra is, hogy az elsőfokú ítélet szóbeli és írásbeli indokolása eltért, utóbbi olyan adatokon alapul, melyre az elsőfokú bíróság bizonyítást nem folytatott és nem is nyilatkoztatta a felperest. Mindezek miatt a Pp. 3. § (1) bekezdésének és a 219. § (1) bekezdésének megsértésére is hivatkozott.
- [11] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályban tartására irányult. Álláspontja szerint a felperes tévesen értékeli az elévülést megszakító végrehajtási cselekménynek az alperesi jogelőd hivatkozott magatartását.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [12] A felülvizsgálati kérelem nem alapos.
- [13] A felperes felülvizsgálati érvelése lényegében azon alapult, hogy a követelés bíróság előtti érvényesíthetősége a biztosítékul alapított jelzálog vonatkozásában a végrehajtási jog elévülésétől függetlenül fennmarad, így a végrehajtási jog korábbi ítéletben megállapított elévülése ellenére alappal élhet a jelzálogjogból való kielégítés jogával.
- [14] A felülvizsgálati kérelemben foglaltak alapján szükséges áttekinteni a követelés létszakaszait és a hozzájuk kapcsolódó jogokat és kötelezettségeket. Az adóssal kötött szerződés alapján a felperesnek kötelezettsége keletkezett a kölcsönösszeg átadására és jogosultsága annak szerződés szerinti visszakövetelésére. A szerződés megkötésekor azonban a kölcsön visszakövetelésére vonatkozó jog még nem „igény állapotú”, erre ugyanis csak akkor kerül sor, ha a kölcsön visszakövetelése a jogosult számára esedékessé válik. Ekkor kerül a jogosultat megillető követelés az ügynevezett „igény” állapotba, ami a bíróság előtti igényérvényesítés, szűkebb értelemben a peresítés lehetőségét jelenti. Ehhez képest ítélt meg az elévülés kezdőidőpontja is, az elévülés ugyanis akkor kezdődik, amikor a követelés igény-állapota beáll, azaz a teljesítési határidő elteltével bírói úton is kikényszeríthetővé válik. Az adós fizetési kötelezettségét ugyanakkor az igény állapot majdani megszűnése, azaz a követelés elévülése nem számolja fel, hanem ügynevezett „csonka kötelem”-ként marad fenn: az adós köteles teljesíteni, a teljesítéssel a jogosult nem gazdagodik, de követelését állami kényszer többé nem biztosítja. Az elévült követelés ilyen módon - a tágabb értelemben vett természetes kötelezettségekhez hasonlatosan - bírói úton nem kikényszeríthető ki, kivéve, ha a kötelezett a perben az elévülésre nem hivatkozik, ugyanis azt a bíróság hivatalból csak a jogszabályokban előírt esetekben veszi figyelembe.
- [15] A követelés létszakaszai tehát - melyek mindegyikében fennáll a jogosult követelése és az adós kötelezettsége - a követelés ügynevezett nyugvó állapotával kezdődnek: a felek között fennáll a

kötelem, de az abból fakadó kötelezettségek még nem esedékesek. Ebben a szakaszban a teljesítéshez nem kapcsolódik állami kényszer vagy bíróság előtti igényérvényesítési lehetőség, a kötelezett azonban általában nincsen elzárva attól, hogy esedékesség előtt teljesítsen. A kötelem következő létszakasza az úgynevezett igényállapot, a kötelezettség esedékessé válásának szakasza, amikor az bíróság előtt érvényesíthető, a bíróság jogerős ítéletéhez pedig az állami végrehajtás lehetősége kapcsolódik. Amennyiben a jogosult az esedékessé vált követelését az elévülési időn belül bíróság előtt nem érvényesíti, a követelés igény állapota peresítés nélkül szűnik meg, és a követelés bíróság előtt tovább már nem érvényesíthető; amennyiben viszont sor került a perindításra és a keresetet a bíróság alaposnak találja, teljesítés hiányában a jogosult a jogerős ítélet alapján bírósági végrehajtó eljárását kérheti. Mivel a perindítás az elévülést megszakítja (régi Ptk. 327. § (1) bekezdés), a jogerős ítélet meghozatalától az elévülés újból elkezdődik (régi Ptk. 327. § (2) bekezdés), azzal, hogy az elévülést a továbbiakban csak a végrehajtási cselekmények szakítják meg (régi Ptk. 327. § (3) bekezdés), a jogerős ítélettel megerősített igényhez kapcsolódó elévülés ugyanis már nem csupán a követeléshez, hanem speciális állapotához, a bírói úton történő végrehajthatósághoz is kapcsolódik. Értелеmszerűen ebben a szakaszban is fennáll a jogosult követelése, azzal, hogy a bíróság előtti igényérvényesítés sikerére tekintettel a törvény a bírósági végrehajthatóság lehetőségét is biztosítja arra az esetre, ha a kötelezett az ítélet ellenére sem teljesít. Tekintve, hogy a jogerős ítélet meghozatalával a bírósági végrehajthatóság elévülése is elkezdődik, értelemszerűen - az 1959. évi IV. törvény (régi Ptk.) szabályai szerint - az elévülés megszakítása is csak végrehajtási cselekmények útján lehetséges, az adós önkéntes teljesítése vagy a jogosulttal kötött egyezsége erre nem alkalmas. Amennyiben az utolsó végrehajtási cselekménytől számított öt év eltelik, a követelés végrehajthatósága elévül, és vele együtt megszűnik igény-állapota is: a követelés bíróság előtt a továbbiakban nem érvényesíthető, jóllehet továbbra is megilleti a jogosultat. Az igény-állapot megszűnésével a követelés tágabb értelemben vett természetes kötelemnek tekinthető: bírói úton a továbbiakban nem érvényesíthető (ezt a *res iudicata* tilalma is biztosítja), az önkéntes teljesítés azonban tartozatlan fizetésként nem követelhető vissza, a jogosult követelése ugyanis fennáll. Helyesen mutattak rá a bíróságok, hogy ez a jogi helyzet a Ptk. és a Vht. konkrét szabályaiban is megjelenik: a régi Ptk. 327. § (3) bekezdése értelmében az elévülést - amennyiben végrehajtható határozatot hoztak az ügyben - csak a végrehajtási cselekmények szakítják meg, míg a Vht. 57. § (1) bekezdése értelmében a végrehajtási jog a végrehajtandó követeléssel együtt évül el.

- [16] Az adott esetben a követelés és a végrehajtási jog elévülését jogerős bírói ítélet mondta ki, így az a jelen perben sem volt vitatható, ezért a Kúria csupán utal arra, hogy a Vht. előbbieken említett rendelkezése értelmében a végrehajtási jog elévülése a követelés elévülését is jelenti (előbbi ugyanis nem más, mint a követelés sajátos létszaka), azaz nem foghat helyt az a felperesi érvelés, hogy a végrehajtási jog elévülésétől függetlenül a követelés bíróság előtt továbbra is érvényesíthető. Figyelemmel arra, hogy a főkötelezettségtől függő mellékkötelezettség - a kölcsönkövetelést biztosító jelzálogjog - elévülése a főkötelezettséggel együtt beállt [régi Ptk. 324. § (2) bekezdés], és az elévülésre az alperes kifogás formájában hivatkozott, az elévült követelés - a jelzálogból történő kielégítés tűrése - iránt indított keresetet el kellett utasítani. Megjegyzi a Kúria, hogy az igény-állapot megszűnésétől - az elévüléstől - függetlenül nincs akadálya a kézizálogból (régi Ptk. 324. § (3) bekezdés), vagy az óvadékból történő kielégítésnek, jelzálogjog esetében azonban nincs ilyen lehetőség: a követeléssel együtt elévült jelzálogjogból történő kielégítésre sincs mód.
- [17] A felperes által hivatkozott eljárásjogi rendelkezések közül a Pp. 3. § (1) bekezdése a kérelemre történő eljárást, a 219. § (2) bekezdése pedig az ítélet írásba foglalását és a kézbesítés szabályait tartalmazza, mindezekkel kapcsolatos konkrét szabálysértést azonban a felperes nem fogalmazott meg. A szóbeli és az írásba foglalt indokolás esetleges eltérése kapcsán a Kúria rámutat, hogy amennyiben arra az alperes hivatkozik, az elévülést a Ptk. rendelkezései alapján kell vizsgálni

[kivéve az elévülési idő hosszát, melyet a felek megállapodásukkal lerövidíthetnek (rég Ptk. 325. § (2) bekezdés)], az eljáró bíróságok ennek mindenben megfelelően jártak el, ítéletüket a régi Ptk. szabályainak megfelelően indokolták. Ellentétes, contra legem jogértelmezését a felperes a perben kifejtette, azonban az az előzőek szerint nem foghatott helyt.

- [18] Az ismertetett indokok alapján a jogerős ítélet a jogszabályoknak megfelel, ezért azt a Kúria a Pp. 275. § (3) bekezdése értelmében hatályában fenntartotta.

Záró rész

- [19] A felülvizsgálati kérelem nem volt eredményes, ezért a Kúria a felperest kötelezte a Pp. 270. § (1) bekezdésén keresztül érvényesülő Pp. 78. § (1) bekezdése alapján az alperes jogi képviselővel a felülvizsgálati eljárásban felmerült, a 32/2003. (VIII.22) IM rendelet 3. § (2), (5) és (6) bekezdéseiben foglaltak szerint, a 4/A. § értelmében az általános forgalmi adóra is figyelemmel, a tényleges ügyvédi tevékenységgel arányosan meghatározott ügyvédi munkadíjból álló felülvizsgálati eljárási költség viselésére.

Budapest, 2020. június 30.

. Harter Mária s.k. a tanács elnöke, dr. Varga Edit s.k. előadó bíró, dr. Mocsár Attila Zsolt s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

BB

bíróági ügyintéző